УДК 372.371

Раус Вікторія Валеріївна,
методист відділу освіти Попільнянської РДА,
аспірант кафедри філософії та освіти
дорослих Центрального інституту
післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ
«Університет менеджменту освіти»

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У СИСТЕМІ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ШКОЛИ

Анотація. *У статті обґрунтовано необхідність удосконалення управління розвитком педагогічних компетентностей учителів. Узагальнено наукові підходи до проблеми організації неформальної освіти дорослих як складової неперервного навчання. Показано практичний досвід використання технологій неформальної освіти вчителів початкових класів у системі методичної роботи. Надано поради щодо вибору технологій неформальної освіти відповідно до кількісного та якісного складу вчительського колективу. Запропоновано модель узгодженої організації роботи всіх структур підвищення кваліфікації з питань управління самоосвітньою роботою педагогів.*

Ключові слова: *формальна освіта, неформальна освіта, неперервна освіта, технології неформальної освіти, науково-методичне керівництво неформальною освітою, розвиток професіоналізму та творчості педагога.*

Раус Виктория Валерьевна

ПРАКТИЧЕСКИЙ ОПЫТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИЙ НЕФОРМАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ В СИСТЕМЕ МЕТОДИЧЕСКОЙ РАБОТЫ ШКОЛЫ

Аннотация. *В статье обоснована необходимость усовершенствования управления развитием педагогических компетентностей учителей. Обобщены научные подходы к проблеме организации неформального образования взрослых как составной непрерывного образования. Показан практический опыт использования технологий неформального образования учителей начальных классов в системе методической работы. Даны советы в отношении выбора технологий неформального образования в соответствии с количественным и качественным составом учительского коллектива. Предложена модель слаженной организации работы всех структур повышения квалификации по вопросам управления самообразовательной работой педагогов.*

Ключевые слова: *формальное образование, неформальное образование, непрерывное образование, технологии неформального образования, научно-методическое руководство неформальным образованием, развитие профессионализма и творчества педагога.*

Raus Viktoria Valerijivna

PRACTICAL EXPERIENCE OF USING NONFORMAL EDUCATION TECHNOLOGIES FOR ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN METHODICAL SYSTEM WORK SCHOOLS

Abstract. *The article proves the necessity of improving the management of teachers competencies development. Reviewed the scientific approaches on the organization problem of*

nonformal education of adult as a component of continuing education. Showed the practical experience of using nonformal education technologies for elementary school teachers in methodical systemwork. Given advices to choice of nonformal education technologies according to quantitative and qualitative teacherstaff. Offered the model of accorded workorganization among all risequalification structures that manage theacers self-education.

Key words: *formal education, nonformal edukation, continuing education, technologies of nonformal education, scientific-methodical leadership of nonformal edukation, development of teachers professionalism and creativity.*

Постановка проблеми

Актуальність проблеми дослідження. Модернізація шкільної освіти, яка відбувається в Україні, передбачає необхідність удосконалення управління процесом підвищення педагогічної майстерності кожного вчителя. Зміни у структурі та змісті загальної середньої освіти в Україні мають глибинний характер. Саме тому потребують розв'язання проблеми підготовки вчителя, який, усвідомлюючи свою соціальну відповідальність, є суб'єктом особистісного і професійного зростання, уміє досягати нових педагогічних цілей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проблему неформальної освіти дорослих, як складову неперервного навчання, висвітлено у наукових працях С. Клімова[7], І. Колеснікової, О. Огієнка, М. Махліна, Р. Дейва, М. Форесті, М. Рубакіна, П. Девіса, Л. Монахової, А. Марона, А. Макареня, О. Ройтблат, Н. Суртаєва, А. Жданова, І. Жерносєка[6], А. Андреєва. Науковці розкривають можливості підвищення рівня внутрішньошкільної науково-методичної роботи, спрямованої на формування професійно-педагогічної культури вчителів, накопичення знань, продукування нових педагогічних ідей, технологій, узагальнення та поширення перспективного педагогічного досвіду.

Мета статті — показати необхідність удосконалення системи роботи методичної служби завдяки технологіям неформальної освіти, розкрити суть та особливості вибору кожної технології для розвитку й реалізації творчого професійного потенціалу кожного педагога освітнього регіону, запропонувати модель узгодженої організації роботи всіх структур підвищення кваліфікації з питань управління самоосвітньою роботою педагогів.

Виклад основного матеріалу

У світовій системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників виводиться поняття «європейського виміру в освіті» як системи освітніх орієнтирів, принципів та методів для формування сучасного спеціаліста, розроблено так звану формулу якості, тобто спектр професійно особистісних якостей, якими має володіти фахівець. Це, зокрема, майстерність, моральність, професіоналізм, ініціативність, здатність творити, адаптуватися, генерувати

---

[7] Климов С. М. Неформальное образование взрослых: проблемы экономики и управления: монография / С. М. Климов. — СПб. : СПбУЭФ, Знание, 1998. — 135 с.

[6] Жерносєк І. П. Організація науково-методичної роботи в школі / І. П. Жерносєк. — Х. : Основа, 2006. — Вип. 9(45). — 128 с. — (Б-ка журналу «Управління школою»).

ідеї, бути динамічною й оптимістичною особистістю тощо. У матеріалах проекту Світового банку «Рівний доступ до якісної освіти» наголошується на тому, що запровадження компетентнісного підходу в систему освіти дорослих забезпечує оновлення формування принципів і методів навчання, переорієнтацію з процесу на результат навчання, трансформацію особистості, її поведінки й установок, тобто основним орієнтиром освіти є формування творчої особистості, здатної до саморозвитку. Значущим також є здатність учителя до самотворення, навчання і самоосвіти, саморозвитку протягом усього життя. Звідси одне зі стратегічних завдань модернізації системи освіти України — формування освіченої, інтелектуально розвиненої, життєспроможної особистості, здатної визначати й діяльно реалізовувати цілі саморозвитку, самовиховання, підготовленої до подальшого професійно-орієнтованого навчання[11].

На етапі функціонування системи освіти, коли відбувається модернізація сучасної школи від репродуктивної моделі до розвивальної, оновлюється основна функція школи — не лише навчання та виховання, а й соціалізація школяра, формування життєво компетентної особистості, розвиток її соціально значущих якостей. Масштабне завдання реформування освіти зумовлює докорінне оновлення закладів освіти, проектування моделі нової школи та якісно нової особистості педагога. Усвідомлюючи значущість поставлених перед освітою завдань, виникає потреба в створенні перспективної системи впровадження компетентнісно орієнтованого підходу в навчально-виховний процес та створення нової моделі сучасної школи — школи життєвої компетентності, яка відрізнятиметься від моделі традиційної школи.

Отже, у цій статті буде показано можливості розкриття та реалізації творчого професійного потенціалу кожного педагога, описано технології неформальної освіти для організації методичної роботи із учителями початкових класів, завдяки яким здійснюватиметься керівництво самоосвітньою діяльністю цієї категорії педагогів.

У проекті Закону України «Про освіту» даються три різновиди освітньої діяльності: формальна, неформальна та інформальна. Перш ніж говорити про технології неформальної освіти, варто визначити відмінності між формальною та неформальною освітою. У проекті Закону України «Про освіту», сказано що неформальна освіта — це інституціолізована, цілеспрямована і спланована за участю державних і визнаних приватних закладів освіти та фізичних осіб, які здійснюють індивідуальну педагогічну діяльність, освіта зазвичай без надання кваліфікацій, визнаних державними органами, або без кваліфікацій взагалі, що є додатковою до формальної освіти; результати неформальної освіти визнаються у формальній освіті і під час присвоєння кваліфікацій. Це визначення повністю розкриває суть неформальної освіти. Іншими словами, це творча, взаємопов'язана діяльність педагога та закладу освіти, спрямована на професійне

[11] Разина Н. А. Модель профессиональной компетентности учителя в соответствии со стандартами образования / Н. А. Разина // Завуч. — 2001. — № 4. — С. 113–136.

становлення й розвиток педагога у міжкурсовий та міжатестаційний періоди. А результат плідної співпраці відображується у змісті та захисті курсової роботи, у присвоєнні кваліфікаційної категорії чи звання. Найкращим показником професійної діяльності вчителя є, безперечно, його учні. Безумовно, успіхи учнів є найкращим поштовхом для професійного зростання вчителя, вони просто окрилюють його творчу діяльність.

Як у лікаря немає універсального лікарського засобу від усіх хвороб, у вчителя одного-єдиного методу для всіх учнів, так і в мудрого керівника не може бути однієї-єдиної технології чи підходу до всіх учителів. Повинен бути комплекс для найкращої організації роботи, система технологій, які взаємодоповнюють одна одну.

Методична робота в сучасній школі — це цілісна система взаємопов'язаних заходів, які ґрунтуються на досягненнях психолого-педагогічної науки, передового педагогічного досвіду (далі — ППД) і спрямовані на підвищення фахової майстерності педагогів, їхнього творчого потенціалу з метою підвищення ефективності навчально-виховного процесу. Ця система має допомогти як молодому спеціалісту у професійному становленні, так і досвідченому педагогу в поширенні власного досвіду та в опануванні нових компетентностей[12].

Ми не можемо зупинити час, усе у всесвіті перебуває у розвитку, з кожним роком оновлюються знання, змінюється стиль життя, міняються вимоги до буття людини, людина повинна крокувати в ногу з часом, не просто адаптуватися до оточення, а визначати напрям свого руху, своєї діяльності і, безперечно, володіти відповідними технологіями для здійснення задуманого, створювати власний професійний стиль[2]. Учителі початкових класів мають найкраще орієнтуватись у законодавчих змінах, досягненнях науки та потребах суспільства, адже всі реформи розпочинаються саме з початкової школи. Важливим є питання організації розвитку педагогічної майстерності вчителя початкових класів, зокрема, хто ж організовуватиме цю роботу, як здійснюватиметься державне керівництво, яким буде внесок учителя, школи та методичної установи. Тут система класична: основні напрями в освіті України визначає міністерство освіти, розпорядження надходять до обласних управлінь освіти, потім до районних відділів освіти та шкіл. Узгоджено з Міністерством освіти і науки України працюють обласні інститути післядипломної педагогічної освіти, які вчителі відвідують один раз на п'ять років з метою проходження курсової перепідготовки. Проблема полягає в тому, щоб з'ясувати, як бажання та потреби в саморозвитку кожного вчителя будуть почуті в обласному інституті перепідготовки вчителів до проходження курсової перепідготовки і відповідно до цих потреб, як буде сплановано роботу інституту, як і де педагог може здобути необхідні компетентності у міжкурсовий період. Ось саме тут допоможе неформальна освіта. Вище було сказано, що це має бути відкрита, неперервна,

---

[12] Тевлін Б. Л. Професійна підготовка вчителів / Б. Л. Тевлін. — Х. : Основа, 2006. — 192 с.

[2] Гузій Н. В. Основи педагогічного професіоналізму: навч. посіб. / Н. В. Гузій. — К. : НПУ ім. М. Драгоманова, 2004. — 156 с.

саморганізована система педагогічних, взаємопов'язаних між собою та націлених на визначений результат технологій неформальної освіти. Ця система повинна ніби червоною ниточкою створювати зворотний зв'язок від конкретного вчителя аж до Міністерства освіти і науки України.

Однією з перших технологій, яка допоможе систематизувати роботу вчителя, проаналізувати його професійні успіхи і невдачі, підготуватися до чергової атестації, є професійне портфоліо вчителя. Учителі зазвичай творчо підходять до професійного портфоліо. Це може бути проста папка з добіркою матеріалів у друкованому чи електронному вигляді, дехто створює власний сайт чи блог, презентації власного досвіду тощо. Основна мета портфоліо — оцінювання роботи вчителя за темою самоосвіти, характеру його діяльності, відстежування творчого і професійного зростання вчителя та сприяння формуванню навиків рефлексії (самооцінки). Підходи до структури портфоліо можуть бути різноманітними, залежно від індивідуальних особливостей учителя. Важливо, щоб учитель проаналізував свою роботу, власні успіхи, узагальнив і систематизував педагогічні досягнення, об'єктивно оцінив свої можливості та побачив способи подолання труднощів для досягнення вищих результатів.

Наступним кроком і технологією неформальної освіти є створення власного сайту працівника методичної служби, де буде висвітлено необхідні питання для вчителів: програми, методичні рекомендації, план роботи над темою регіону, найкращий досвід учителів, відомості про педагогічні конкурси, презентації проектів учителів, плани всіх методичних осередків регіону та безпосередньо план методиста тощо. Користуватися сайтом дуже зручно, оскільки вчитель у потрібний для себе час у будь-якому місці може опрацьовувати необхідні матеріали. Надзвичайно важливим фактором є презентація успіхів учителів на сайті, презентація найкращого досвіду та звіти діяльності всіх методичних осередків.

Виходячи з того, що система методичної роботи повинна мати системний, поліструктурний, диференційований та прогностичний характер для найкращої організації роботи, методист створює «базу даних» учителів свого фаху. Це можуть бути анкети чи просто листи, де обов'язково буде тема з самоосвіти вчителя та його успіхи в цьому напрямі, усі педагогічні досягнення. Усі матеріали про вчителів можна класифікувати за місцем їхньої роботи (за навчальними закладами), за приналежністю до певного методичного осередку (школи молодого вчителя чи школи передового педагогічного досвіду тощо) або просто за класами, у яких вони працюють.

Безумовно, левова частка роботи припадає на долю методиста, який і організовуватиме методичну роботу з учителями. Після аналізу педагогічних кадрів створюється план роботи методиста, у якому комплексно показується організація роботи всіх методичних осередків та охоплення цією роботою всіх категорій учителів.

Обов'язковим елементом плану буде робота з молодими спеціалістами, адже, як стверджує О. Огієнко[10], усі випускники вищих педагогічних закладів сьогодні повинні мати можливість за найкоротший термін адаптації до умов сьогодення досягти найкращих результатів у професійній діяльності й комфортно почуватися у власному професійному колі. Це може бути «Школа молодого вчителя» чи «Школа педагогічного становлення».

Якщо ж у освітньому регіоні після аналізу анкетних даних виявилися вчителі з однаковою чи схожою темою з самоосвіти, їх варто об'єднати у творчу групу з певного питання. Результатом такої діяльності будуть методичні рекомендації, статті у фахових газетах та журналах, майстер-класи, районні семінари тощо.

Творчих, досвідчених учителів, які вже мають гарні успіхи на педагогічній ниві, варто об'єднати у школу передового педагогічного досвіду.

Для уникнення проблем та недоліків дидактичного характеру можна організувати постійно діючий семінар-практикум. А ось педагогічні новинки можна опрацьовувати всім колективом освітнього регіону завдяки педагогічним читанням, влаштувавши справжнє свято із презентацією всіх праць автора. Для здійснення індивідуального підходу варто організувати консультпункти з проблемних питань. Консультації можуть надавати як методист, так і досвідчені вчителі.

Для найкращої організації роботи перед учителем ставиться ряд завдань, які він завдяки своїм компетентності та досвіду реалізовує протягом педагогічної діяльності[4] (див. табл.):

Таблиця

Стосовно конкретного вчителя:	Стосовно педагогічного колективу:	Стосовно педагогічної науки:
Поглиблення знань	Консолідація, згуртування колективу	Теоретичне осмислення нових нормативних документів
Розширення світогляду	Організація діагностики і самодіагностики	Профілактика типових для всіх шкіл недоліків
Заохочення мотивів творчої діяльності	Експертна оцінка навчальних планів, підручників	Упровадження і використання досягнень психолого-педагогічної науки
Удосконалення педагогічної техніки	Стимулювання групової творчості, ініціативи	Поширення за межами школи найкращого досвіду
Розвиток комунікативних, психодіагностичних умінь	Залучення колективу до дослідно-експериментальної роботи, до створення нового досвіду своєї школи	Проведення внутрішньошкільної дослідно-експериментальної роботи

[10] Огієнко О. І. Тенденції розвитку освіти дорослих у Скандинавських країнах (друга половина XX століття): дис. … д-ра пед. наук : 13.00.01 / О. І. Огієнко. — К., 2009. — 410 с. — С. 337.

[4] Гуменюк В. В. Науково-методична робота з педагогічними кадрами / В. В. Гуменюк, І. А. Наумчук. — Кам'янець-Подільський : ПП Машак М. І., 2005. — 160 с.

Враховуючи комплексний характер внутрішньошкільної методичної роботи, її організовують за кількома напрямами:

- безперервне підвищення кваліфікації вчителів завдяки системі методичних семінарів, звітів на МО, творчих уроків, самоосвіті з обраної теми;
- створення методичного комплексу з усіх дисциплін — розроблення фонду уроків, позакласних заходів, дидактичного матеріалу в навчальних кабінетах, картотеки ППД, «банку» педагогічних ідей;
- посилення індивідуального підходу до вчителів, врахування досвіду, інтересів педагогів, характеру труднощів у роботі, психологічних особливостей учителів;
- підвищення рівня аналізу і самоаналізу.

Зміст науково-методичної роботи в освітньому регіоні визначається цілями і конкретними завданнями, які випливають з аналізу результатів навчально-виховного процесу та проблемної теми району, розрахованої на 3–5 років.

Варто виходити з того, що структура методичної роботи повинна мати системний поліструктурний, диференційований та прогностичний характер[9]. Тому її слід будувати як організаційно-функціональну модель, в основі якої буде блочно-модульний підхід за трьома напрямами діяльності:

I. «Пізнавальна діяльність».

II. «Тематична діяльність».

III. «Узагальнювальна діяльність».

Упродовж першого року роботи над проблемною темою методична робота організовується за першим модулем, спрямовується на розвиток у членів колективу нового педагогічного мислення, оскільки, за даними соціологів, саме вчителі є найбільш консервативною частиною суспільства, адже протягом багатьох попередніх років були налаштовані на дисциплінарну модель спілкування, а головне завдання вбачали в тому, щоб дати учням знання, уміння і навички. Щоб змінити авторитарний підхід і напрацювати методику ненасильницької взаємодії вчителя й учня, у школах організовується дослідно-експериментальна робота з проблеми застосування педагогіки толерантності, що є основою всіх інноваційних процесів[3].

Упродовж другого року роботи над проблемною темою методична робота спрямовується на підвищення готовності вчителів до застосування сучасних методів і форм навчання (проблемного, програмованого, алгоритмічного, диференційованого, рольових ігор, лекцій, семінарів тощо).

На останньому етапі (третій – п’ятий рік) організовується робота над безпосереднім застосуванням інноваційних технологій, які базуються на випробуваній часом класичній педагогіці:

---

[9] Махлин М. Д. Особенности неформального образования взрослых как объекта управления / М. Д. Махлин // Образование взрослых на рубеже веков: вопросы методологии, теории и практики ; под ред. В. И. Подобеда, А. И. Жилиной. — СПб. : ИОВ РАО, 2000. — Т. 1. — Кн. 5. — С. 144–152.

[3] Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти / Н. В. Гузій. — К. : НПУ ім. М. Драгоманова, 2004. — 243 с.

- гуманізація освіти;
- особистісно орієнтований підхід;
- компетентнісний підхід;
- розвивальне навчання;
- громадянське виховання.

Застосування всіх цих технологій вчителями відбувається з урахуванням принципів педагогіки толерантності.

Щоб успішно впроваджувати нововведення у діяльність школи, найбільше уваги варто приділяти підвищенню наукової компетентності та професіоналізму педагогів, керуючись висловом: «Передусім, зміст методичної роботи з кадрами визначає її позитивний результат». Тому робота проблемного науково-теоретичного семінару із заступниками з навчально-виховної роботи «Найновіші досягнення педагогіки та психології» розраховується на три роки. Його мета: ознайомити адміністрацію шкіл із найбільш важливою, актуальною інформацією з питань педагогічної теорії, досягнень сучасної науки, підвищити їхню методичну підготовку. Семінар дає можливість значно підвищити рівень науковості, вийти за межі особистої методичної підготовки, націлити педагогів на вдосконалення знань, практичних навичок і вмінь у міжкурсовий період.

В освітньому регіоні пропонується також організувати постійно діючий психолого-педагогічний семінар «Психологічні основи педагогічної праці», який має практичне спрямування. Його мета: сприяти підвищенню науково-теоретичної і практичної підготовки вчителів, сприяти розвитку їхнього аналітичного мислення, спонукати їх до аналізу конкретних педагогічних ситуацій. На заняттях семінару, поряд із питаннями теорії, опрацьовуються практичні завдання, зокрема, із розв'язанням задач ситуативного характеру з тем виховання, дидактики, психології, відбувається широкий обмін досвідом слухачів із проблеми, що розглядається. Після інформаційного повідомлення можна організовувати педагогічні дискусії. Семінарські заняття доповнюються тематичними виставками основної та додаткової літератури, показом матеріалу з досвіду роботи.

Важливе значення в організації методичної роботи освітнього регіону має тісна співпраця адміністрації школи з практичним психологом, яка сприяє здійсненню особистісно орієнтованого підходу до науково-методичної підготовки вчителів. Із цією метою вивчаються запити і потреби кожного педагога, його особистісні та професійні якості, визначається, наскільки комфортно він почувається в школі. Для оптимального керівництва методичною роботою з участю психолога використовуються такі методики: «Дослідження взаємин адміністрації і педагогічного колективу», «Виявлення факторів, які впливають на розвиток і саморозвиток педагогів», «Аналіз мотивації діяльності педагогів». Це допомагає краще зрозуміти систему співпраці адміністрації з педагогічним колективом, проаналізувати міру узгодженості управлінських дій, оцінити внесок кожного заступника директора в забезпечення професійного розвитку педагогів, визначити теми самоосвіти директора та заступників, а також тематику для апаратного навчання.

З метою формування програми професійного й особистісного розвитку педагога, діагностики проблем, які виникають, проводяться тестування, опитування, консультування за участю психолога, що стає приводом для діалогу з педагогом, для емоційно-особистісного контакту з ним учнів. Усе це сприяє розвитку позитивної мотивації у педагогів, створенню атмосфери співробітництва в колективі[5].

У процесі такої роботи підвищується компетентність учителя як одна із провідних професійно значущих якостей, удосконалюється здатність реалізувати свої знання на практиці, відбувається оволодіння всім необхідним комплексом педагогічних умінь, розширюється загальний кругозір, поглиблюються знання з педагогіки, психології. Це допомагає вчителю виробити свій педагогічний стиль, передбачити труднощі, пов'язані з особистісним розвитком, досягти високого рівня теоретичної підготовки, оперативно і гнучко реагувати на вимоги часу, розвивати власні творчі здібності.

Не слід забувати, що організаційна робота з педагогічними кадрами з підвищення кваліфікації в міжкурсовий період здійснюється завдяки злагодженій роботі всіх структур підвищення кваліфікації: обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, районних методичних кабінетів, шкільних методичних об'єднань, керівників шкіл.

Взаємозв'язок у роботі цих структур будується в такий спосіб, щоб можливе управління процесом самоосвітньої роботи здійснювалося від ОІППО через РМК до школи, і відповідно від учителя (його запитів у самоосвіті, рівня підготовленості до самоосвітньої роботи й усвідомлення її необхідності, етапів самоосвіти, які регулюються шкільним МО, керівником школи) через РМК до курсів підвищення наукового, методичного, професійного рівнів. Результати самоосвітньої діяльності, досягнуті до відвідування курсів, забезпечують активність та прояв творчості слухачів у період роботи курсів і враховуються під час чергової атестації.

Навчання — специфічний процес людської діяльності, специфічна форма пізнання навколишнього світу, оволодіння суспільно-історичним досвідом, що нагромаджений попередніми поколіннями. У сучасних умовах це провідна форма діяльності дітей, молоді, кожного з нас. Створення комфортних умов для роботи вчителя, розроблення нових підходів до його особи, врахування його особливостей та забезпечення всебічного розвитку педагога-людини допомагає запровадженню нових педагогічних технологій[8].

Одним із основних завдань реформування української школи є зміни авторитарно-дисциплінарної моделі навчання на особистісно орієнтовану, що потребує «озброєння» учителя оптимальними педагогічними технологіями. З іншого боку, вимагає пошуку форм і засобів навчання особистості на засадах індивідуалізації, створення умов для саморозвитку, самонавчання, осмисленого визначення своїх можливостей і життєвої мети.

---

[5] Денисюк Л. Проблеми методичного менеджменту та шляхи їх розв'язання / Л. Денисюк // Школа. — 2007. — № 12. — С. 5–30.

[8] Кремень В. Г. Час вимагає учителя з новими якостями / В. Г. Кремень // Освіта. — 2006. — № 32. — С. 4–5.

Висновки

Запропонована модель організації науково-методичної роботи освітнього регіону надає можливості для розвитку професійних компетентностей кожного вчителя, показує перспективи подальшого саморозвитку педагогів і можливості реалізації сформованих компетентностей та досвіду у власній педагогічній діяльності. За такої організації роботи вчитель створить власну самобутню систему, свідомо працюватиме над саморозвитком і самоосвітою, сформує свій професійний імідж. Правильний вибір технологій неформальної освіти полегшить методисту організацію роботи та значно підвищить результативність. Важливо також, що навчальні заклади та освітній регіон матимуть власний імідж, віднайдуть свою «родзинку».

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі

Незважаючи на велику кількість досліджень проблеми розвитку професійних компетентностей педагогів, питання розвитку професійних компетентностей саме вчителів початкових класів залишається ще й досі відкритим. Оскільки вчителі початкових класів організовують навчально-виховний процес не з одного предмета, виникає потреба в організації методичних осередків з кожного предмета та з питань виховної роботи. Варто розробити структуру та план очної й заочної форм участі у таких заходах. І найважливішим питанням залишається організація роботи працівника методичної служби, рекомендації щодо створення річного, місячного та щоденного планів роботи методиста.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. — 1440 с.
2. Гузій Н. В. Основи педагогічного професіоналізму: навч. посіб. / Н. В. Гузій. — К. : НПУ ім. М. Драгоманова, 2004. — 156 с.
3. Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти / Н. В. Гузій. — К. : НПУ ім. М. Драгоманова, 2004. — 243 с.
4. Гуменюк В. В. Науково-методична робота з педагогічними кадрами / В. В. Гуменюк, І. А. Наумчук. — Кам'янець-Подільський : ПП Машак М. І., 2005. — 160 с.
5. Денисюк Л. Проблеми методичного менеджменту та шляхи їх розв'язання / Л. Денисюк // Школа. — 2007. — № 12. — С. 5–30.
6. Жерносєк І. П. Організація науково-методичної роботи в школі / І. П. Жерносєк. — Х. : Основа, 2006. — Вип. 9(45). — 128 с. — (Б-ка журналу «Управління школою»).
7. Климов С. М. Неформальное образование взрослых: проблемы экономики и управления: монография / С. М. Климов. — СПб. : СПбУЭФ, Знание, 1998. — 135 с.

8. Кремень В. Г. Час вимагає учителя з новими якостями / В. Г. Кремень // Освіта. — 2006. — № 32. — С. 4–5.

9. Махлин М. Д. Особенности неформального образования взрослых как объекта управления / М. Д. Махлин // Образование взрослых на рубеже веков: вопросы методологии, теории и практики ; под ред. В. И. Подобеда, А. И. Жилиной. — СПб. : ИОВ РАО, 2000. — Т. 1. — Кн. 5. — С. 144–152.

10. Огієнко О. І. Тенденції розвитку освіти дорослих у Скандинавських країнах (друга половина XX століття): дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / О. І. Огієнко. — К., 2009. — 410 с. — С. 337.

11. Разина Н. А. Модель профессиональной компетентности учителя в соответствии со стандартами образования / Н. А. Разина // Завуч. — 2001. — № 4. — С. 113–136.

12. Тевлін Б. Л. Професійна підготовка вчителів / Б. Л. Тевлін. — Х. : Основа, 2006. — 192 с.

Raus Viktoria Valerijivna

PRACTICAL EXPERIENCE OF USING NONFORMAL EDUCATION TECHNOLOGIES FOR ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN METHODICAL SYSTEM WORK SCHOOLS

Proves the necessity of improving the management of teachers competencies development. Reviewed the scientific approaches on the organization problem of nonformal education of adult as a component of continuing education. Showed the practical experience of using nonformal education technologies for elementary school teachers in methodical systemwork. Given examples of practical choosing and using nonformal education technologies. Showed the opportunities for pedagogical work experience realization of every teacher: organization of the methodical centres for young elementary school teachers, work organization of experienced teachers. Described the activities of different methodical institutions and centres in educational area. Defined the teachers activities for educational institutions, for educational area development, and for pedagogical science. Presented the ways of teachers self-knowledge, self-education and self-development during five years. Given advices to structure and contents of teachers portfolio. Given advices to choice of nonformal education technologies according to quantitative and qualitative teacherstaff. Offered the model of accorded workorganization among all risequalification structures that manage theachers education and self-education.

In the following researches is possible the organization of new important methodical centres for elementary school teachers. Notable is issue of methodical site formation. And the most important question is the work organization of methodologist: yearly, monthly, weekly and dayly workplan.